

Masarykova univerzita

Fakulta

Filozofická fakulta

Obor řízení

Germánské jazyky a literatura

Uchazeč

doc. Mgr. Olga Dontcheva-Navrátilová, Ph.D.

Pracoviště uchazeče

Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita

Složení komise

Předseda

prof. Mgr. Jan Chovanec, Ph.D.

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Členové

prof. PhDr. Milan Ferenčík, PhD.

Prešovská univerzita v Prešově

Prof. Carmen Pérez Llantada

Univerzita v Zaragoze

prof. Anna Mauranen

Helsinská univerzita

prof. PhDr. Jarmila Tárníková, CSc.

Univerzita Palackého v Olomouci

Hodnocení vědecké / umělecké kvalifikace uchazeče

Olga Dontcheva-Navrátilová vystudovala v letech 1983-1986 magisterský studijní obor francouzská filologie a anglický jazyk na Fakultě klasické a moderní filologie Univerzity sv. Klimenta Ochridského v Sofii v Bulharsku, kde o dva roky později (1988) na Fakultě historie také absolvovala magisterský studijní obor Teorie a historie kultury. Do roku 1994 působila jako lektorka anglického a francouzského jazyka na Fakultě klasické a moderní filologie Univerzity sv. Klimenta Ochridského v Sofii, odkud přešla na Katedru anglického jazyka a literatury na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kde se v té době konstituoval nový tým vyučujících a vytvářela nová koncepte výuky. Doktorské studium absolvovala na FF MU pod vedením prof. Ludmily Urbanové, která ji inspirovala ke studiu stylistiky, pragmatiky a analýzy diskurzu. Titul Ph.D. získala ve studijním oboru „Anglický jazyk“ v roce 2004 za disertační práci na téma „Stylistické markery v diplomatickém diskurzu – Textová analýza resolucí organizace UNESCO“ (Style Markers of Diplomatic Discourse. Text Analysis of UNESCO Resolutions). Jak naznačuje název práce, Olga Dontcheva-Navrátilová se zde zabývala problematikou stylistické a diskurzní analýzy textů, přičemž tématu profesního diskurzu se věnuje souvisle během celé své akademické dráhy.

Jako habilitační spis pak předložila práci na téma „Koherence v politických projevech“ (Coherence in political speeches), v němž se posunula od stylistické analýzy k textové a diskurzní analýze. Konkrétně se v habilitačním spisu zabývala úvodními sekvencemi proslovů na úrovni ideační, interpersonální a textové funkce (v duchu funkční gramatiky Michaela Hallidaye), generickou strukturou daného žánru a především způsoby, jakými mluvčí strategicky využívají prostředky jazykové reference, rétorické struktury a modální prostředky za účelem vytvořit argumentačně přesvědčivý text. Na základě této práce byla v roce 2013 jmenována docentkou v oboru Lingvistika konkrétních jazyků (germánské jazyky).

V posledních 15 letech se doc. Olga Dontcheva-Navrátilová souvisle věnuje výzkumu akademického diskurzu, což je obor, který se v jazykovědě etabloval v průběhu 90. let 20. století jako aplikovaná disciplína vycházející z tradic funkční lingvistiky, a především žánrové a diskurzní/textové analýzy. Uchazečka tyto přístupy propojuje s dalšími oblastmi jazykovědy, konkrétně pragmatikou, jejíž nástroje využívá pro hledání jazykových prostředků, jimiž se v psaném akademickém textu navozuje vztah s čtenáři, a korpusovou lingvistikou, díky níž lze zpracovávat velké objemy dat a jejíž analýza klíčových slov, frekvence výskytu a kolokací umožňuje zjistit komunikační vzorce, které jinak zůstávají skryty. Ve své práci tedy propojuje kvantitativní i kvalitativní analýzu, přičemž cílem je identifikovat a porozumět komunikačním strategiím a jazykovým normám, které fungují – explicitně i implicitně – v konkrétních diskurzních komunitách. Ve své práci používá také prostředky kontrastivní analýzy, jimiž směřuje mj. k vysvětlení mezikulturních rozdílů. Tento přístup aplikuje např. na studium odborných článků publikovaných českými autory v angličtině (oproti rodilým mluvčím) nebo na ucelené odborné texty (tj. magisterské diplomové práce) produkované českými a jinými zahraničními studenty.

V mezinárodním měřítku uchazečka významně přispěla ke studiu prostředků vyjadřujících autorskou přítomnost v textech, stejně jako k lepšímu pochopení funkce konkrétních jazykových prostředků na nižších úrovních analýzy, např. vyjadřujících modalitu (a tedy postoj mluvčího k fakticitě daného tvrzení) ale také diskurzních markerů, které přispívají ke koherenci souvislých textů a umožňují čtenáři snadnější orientaci v textu. Uchazečka má v této oblasti významnou mezinárodní spolupráci, a to s několika pracovišti v Německu, Španělsku, Itálii ale i Finsku. Zde je třeba vyzdvihnout především dlouholetou a velmi plodnou spolupráci s katedrou anglistiky Technické univerzity v Saské Kamenici, kde navázala kontakt s prof. Josefem Schmiedem, významným odborníkem v oboru diskurzní analýzy akademického jazyka a též autorem jednoho z doporučujících dopisů pro zahájení tohoto jmenovacího řízení. Společně organizovali celou řadu workshopů, pracovních setkání i konferencí, jichž se vždy účastnili další akademici, doktorští i magisterští studenti. Mezi oběma pracovišti už od roku 2005 probíhá velmi čilá výměna, rovněž formou krátkodobých badatelských pobytů. Podobně významná je i její spolupráce s badateli na španělských univerzitách, kde je tento obor aplikované jazykovědy široce rozvíjen, např. s týmem špičkových odborníků na univerzitě v Zaragoze, včetně prof. Carmen Pérez Llantady, která působila v hodnotící komisi tohoto jmenovacího řízení. Další spolupráci realizovala s univerzitami Nova University v Lisabonu, v litevském Vilniusu a italské Pavii.

Na svém pracovišti doc. Olga Dontcheva-Navrátilová vykazovala a vykazuje obdivuhodnou iniciativu a organizační činnost, díky níž se v oblasti jazykovědy Katedra anglického jazyka a literatury řadí mezi odborně uznávaná pracoviště. Zasloužila se o založení série jazykovědných

konferencí pod názvem Brno Conference on Linguistic Studies, které jsou organizovány každé dva roky a které představují vítanou platformu pro setkávání anglistů ve středoevropském prostoru. V roce 2008 na svém pracovišti iniciovala založení anglicky psaného odborného časopisu *Discourse and Interaction*, v němž od založení působí jako hlavní spolueditorka a recenzentka. Časopis si získal významné místo nejen v české anglistice, ale také v širším evropském kontextu, o čemž svědčí nejen rostoucí počet významných zahraničních autorů ale také jeho zařazení do mezinárodních databází (Scopus, Q2). O dalších kvalitách uchazečky svědčí také její aktivní činnost v redakčních radách dalších časopisů – *Topics in Linguistics* (od r. 2015), *Prague Journal of English Studies* (od r. 2018) a *Časopis pro moderní filologii* (od r. 2018).

Co se týče publikační činnosti, doc. Olga Dontcheva-Navrátilová je autorkou celkem 66 odborných studií: osmi odborných článků v periodikách zařazených do databáze Web of Science, devíti dalších článků v databázi Scopus, 18 rezenzovaných článků v jiných odborných časopisech, 17 kapitol v knihách a 14 článků v konferenčních sbornících. Její knižní kapitoly se objevily v publikacích editovaných klíčovými osobnostmi oboru a v prestižních zahraničních nakladatelstvích (John Benjamins, Palgrave Macmillan, Mouton de Gruyter). Jako jedna ze dvou českých jazykovědců přispěla v roce 2013 heslem „Grammar and Discourse“ do osmidílné, oborově zásadní Encyklopedie aplikované jazykovědy editované Carol Chapell ve vydavatelství Wiley-Blackwell. Zřejmě největším přínosem je však její článek „Engaging with the reader in research articles in English: Variation across disciplines and linguacultural backgrounds“, publikovaný v časopise *English for Specific Purposes* (Elsevier, Q1), tj. v oborově nejuznávanějším periodiku. O významu tohoto publikačního počínu svědčí skutečnost, že od roku 2021 získal tento článek již 21 zahraničních citací. Uchazečka je dále autorkou dvou monografií vydaných Masarykovou univerzitou (2009 - *Analysing Genre: The Colony Text of UNESCO Resolutions*; 2011 - *Coherence in Political Speeches*) a spoluautorkou dvou dalších knih (2012 - *Coherence and Cohesion in English Discourse*, MU Brno a 2020 - *Persuasion in Specialised Discourses*, Palgrave Macmillan, přičemž za posledně jmenovanou získala cenu MUNI Scientist 2021). Byla editorkou pěti tematických kolekcí, knih a zvláštních čísel časopisů a autorkou deseti dalších publikací včetně knižních recenzí.

Podobně významnou aktivitu lze vysledovat také v grantové činnosti. Olga Dontcheva-Navrátilová byla na svém pracovišti hlavní řešitelkou a spoluřešitelkou několika projektů, např. *Coherence and cohesion in English discourse* (2008-2012, GAČR), *Persuasion across Czech and English specialised discourses* (2017-2019, GAČR) a *Intercultural variation in writer-reader interaction in English-medium academic discourse by Czech and Anglophone novice writers* (2021-2023, GAČR). Nadto se zúčastnila několika mezinárodních projektů, např. v rámci iniciativy DAAD a COST (Nexuslinguarum), konkrétně např. projekt InterCOST (2018-2020, - „Výzkum a výuka akademického psaní z mezikulturního hlediska“, MŠMT). Významná je mezinárodní dimenze výzkumu uchazečky – svá zjištění pravidelně prezentuje na domácích i mezinárodních fórech. K dnešnímu dni tak s přispěvkem vystoupila na 62 konferencích, přičemž spoluorganizovala 10 konferencí a workshopů. V roce 2022 byla vyzvána k přednesení plenární přednášky na prestižní konferenci ESSE (European Society for the Study of English) v Mohuči, kde velmi přesvědčivě reprezentovala českou anglistiku.

O vysoké kvalitě odborné práce Olgy Dontchevy-Navrátilové svědčí také velký počet ohlasů – z celkového počtu 431 citací jejích prací je 157 citací zahrnuto v databázích Web of Science a Scopus, přičemž dokladováno je dalších 274 citací, 19 citací pedagogických děl a 15 jiných ohlasů. V oblasti počtu publikací i citací tak plní kritéria stanovená Opatřením Filozofické fakulty Masarykovy univerzity č. 8/2021 pro oblast filologií.

Závěr: Vědecká / umělecká kvalifikace uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci řízení na jmenování profesorem v oboru Germánské jazyky a literatura.

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Svoji pedagogickou činnost zahájila doc. Olga Dontcheva-Navrátilová jako lektorka anglického a francouzského jazyka na Univerzitě sv. Klimenta Ochridského v Sofii, přičemž měla bohaté předchozí zkušenosti jako překladatelka z několika bulharských institucí, včetně tří let práce pro Národní komisi UNESCO při Ministerstvu zahraničních věcí Bulharska.

Od svého příchodu do České republiky působí již 30 let na Katedře anglického jazyka Pedagogické fakulty MU, kde spoluvytvářela koncepci výuky, na níž se dodnes zásadně podílí pedagogickou činností na všech stupních a ve všech formách výuky. Realizuje intenzivní přednáškovou a seminární výuku, především v kurzech funkční a komunikační syntaxe, stylistiky, překladu, akademických dovedností a lexikologie. V rámci doktorského programu Didaktika cizích jazyků na PdF MU vyučuje sociolingvistiku. Pod jejím vedením bylo na PdF úspěšně obhájeno 6 bakalářských a 54 magisterských prací. Jako školitelka PGS má tři úspěšné absolventy doktorského studia a v současnosti poskytuje odborné vedení dalším pěti doktorským studentům, kteří řeší dílčí výzkumné úkoly v oblasti analýzy akademického diskurzu, metajazyka a psaných/mluvených dovedností českých studentů.

Pro potřeby svých bakalářských a magisterských studentů vydala výukový text *Grammatical Structures in English: Meaning in Context* a připravila množství dalších studijních materiálů včetně online podpory kurzů v aplikaci moodle. Uchazečka je členkou komisí pro státní závěrečné zkoušky bakalářského a magisterského studia a tří různých oborových rad doktorského studia.

Během své akademické a pedagogické kariéry se také zúčastnila mnoha krátkodobých zahraničních výukových pobytů Erasmus, např. na univerzitách v Lisabonu, Portu, Coimbre, Saské Kamenici, Odense, Sofii, Zaragoze, Budapešti, Londýně, Madridu, Jyväskylä, Poznani a Turíně.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci řízení na jmenování profesorem v oboru Germánské jazyky a literatura.

Hodnocení uchazeče jako význačné a uznávané vědecké / umělecké osobnosti v daném oboru

Doc. Olga Dontcheva-Navrátilová patří k uznávaným a respektovaným badatelkám ve svém oboru. V České republice se vyprofilovala jako jedna z vůdčích osobností současné synchronně orientované anglistiky, přičemž její činnost má významný zahraniční přesah. Jak prokazuje

výše uvedené hodnocení její vědecké kvalifikace, rozsah jejích zahraničních aktivit – včetně publikací, vystoupení na mezinárodních fórech a spolupráce s klíčovými osobami v oboru – svědčí o tom, že její odborná erudice je obecně uznávána. Její publikační činnost je rozsáhlá, inovativní a posunuje hranice bádání, o čemž svědčí fakt, že velká část z více než 400 citací jejích prací pochází ze zahraničí, přičemž je citována významnými badateli v oboru.

Ze strany odborné komunity se jí uznání dostává i v rámci její pravidelné recenzní činnosti pro odborné časopisy v ČR i zahraničí, včetně klíčových oborových periodik (Journal of Pragmatics, Intercultural Pragmatics, Pragmatics and Society, English for Specific Purposes, Journal of English for Academic Purposes, Slovo a slovesnost).

Jmenování doc. Dontchevy-Navrátilové profesorkou podpořili svými doporučujícími dopisy dva významní zahraniční odborníci: prof. Josef Schmied (Technical University of Chemnitz) a prof. Marina Bondi (University of Modena e Reggio Emilia). Ve svém doporučení prof. Bondi uvádí, že uchazečka „prokázala vytrvalost, iniciativu a intelektuální kreativitu nutnou pro úspěšný postup v akademické kariéře. Úspěšně se věnuje výzkumu akademického diskurzu v angličtině se speciálním zaměřením na mezikulturní a textové aspekty, a vydala velmi kvalitní publikace vzešlé z národních a mezinárodních projektů.“

Podobně pozitivním způsobem se vyjadřuje prof. Schmied, který při hodnocení její publikační činnosti dodává, že uchazečka „činí významný přínos v mezinárodních publikacích vydaných u předních vydavatelů v oboru. Jejím zvláštním přínosem je vždy srovnávací analýza českých dat s podobnými daty jiných žánrů a jiných interkulturních kontextů. Tato perspektiva je důležitá pro rozvoj postgraduálních studijních programů a pro to, aby hlas mladých vědců z České republiky byl slyšen v rámci mezinárodní vědecké komunity“. Závěrem prof. Schmied u uchazečky vyzdvihuje „skvělou odbornost, tvrdou práci, pečlivou metodologii, obezřetnou interpretaci výsledků a přesvědčivou prezentaci v akademických publikacích“.

Závěr: Uchazeč je význačnou a uznávanou vědeckou osobností v daném oboru. Významně se **zasluhuje** o profilování a rozvoj tohoto oboru. **Představuje** jednu z vůdčích osobností vědecké školy nebo výzkumného týmu v oboru.

Výsledek tajného hlasování komise

Hlasování se uskutečnilo: elektronicky

Počet členů komise		5
Počet odevzdaných hlasů		5
z toho	kladných	5
	záporných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké / umělecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a profilu uchazeče jako význačné a uznávané vědecké osobnosti předkládá komise Vědecké radě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity návrh **jmenovat uchazeče profesorem** v oboru Germánské jazyky a literatura.

V Brně dne 16.05.2024

prof. Mgr. Jan Chovanec, Ph.D.

.....